

גרגנטוא ופנטגרואל

פרקים מתוך „חיי המוראים של גרגנטוא הגדול, אבי פנטגרואל“.

פרנסוא ראבלה

תרגום יצחק שנהר

שיחת פובאים

אחר הדברים האלה פתחו בו במקום בשיחת חניגנייא. בקבוקים התעופפו, נקניקים הצטופפו, גביעים התנופפו, קנקנים התחופפו:

— חיש!

— הב!

— טוב!

— מהל!

— לי מזוג בלא מים... כך, ידידי!

— הרק כוסך באחת!

— מזוג לי מן האדום האדום הזה, ותעבור עלי הכוס!

— אמור לצמא די!

— תה, קדחת נוכלת, האם לא מזה תעבורי?

— באמונה, ידידתי, לא אוכל אתחר עוד.

— צינה תקפה אותך, ידידתי?

— אכן.

— בטן קדושים! הבה נשיחה בשתייה.

— אני איני שותה אלא בשעת רצון כפרד של האפיפיור.

— אני איני שותה אלא מתוך ה„סידור“⁽¹⁾ שלי, כאבא־נזיר נאה ויאה.

— מה קדם למה: הצמיאה או השתייה?

— הצמיאה. כי מי הוא שהיה שותה בלא צמא בימים שלפני החטא?

— לא כן, השתייה. שכן *privatio presupponit habitum*. אני, תלמיד חכם אני:

Faecundi calices quem non fecere disertum?

— ואילו אנו, התמימים, שותים הרבה בלא צמא.

— לא, אני החוטא, לעולם איני שותה בלא צמא. ואם איני שותה לשעה הזאת הריני

שותה לעתיד לבוא. אני מקדים אותו, אתם מבינים? אני שותה למען הצמא שבעתיד. אני שותה

לנצח. זוהי שתייה של נצח ונצח של שתייה.

— גריע, גטפיה, בפּוּם נפציח!

— שלי היכן הטפיה?

— וכי מה? אני אינני שותה אלא במטביל.

— אתה מרטיב כדי לייבש, או שאתה מייבש כדי להרטיב?

— אני איני בקי כלל בהלכה. איני מוצא ידי אלא במעשה.

— הזדרו!

— אני מרטיב, אני מטפיה, אני שותה, וכל אלה מפחד המות.

— שתה תמיד ולא תמות עולמית.

— אם איני שותה הריני שרוי ביבושת: הרי שאני מת. נשמתי תיקלע לאיזו שלולית

של צפרדעים. לעולם אין נשמה יכולה לדור ביבשה.

(1) בידי נזירים צבועים — מצויים היו בימים ההם בקבוקים עשויים בצורת ספר תפילות.

— הוי, השפאים! הוי, אתם הצרים צורות חדשות, עשו אותי, את שאינו שותה, לשותה!
 — השותה ואינו מרגיש — שוטה.
 — זה המשקה הולך לעורקים. לפרמשתא לא יהא בו חלק.
 — בנפש הפצה אדיח את מעייהעגל בילעתי הבוקר.
 — הנה ידעתי שליו בבטני.
 — ידך זו תעיב אפך.
 — הה, כמה יכנס בי מן החדש בטרם יצא הישן!
 — קטנה הלגימה עד שהיא מקרבת את קצך.
 — מה בין בקבוק לנבל?
 — בקבוק פוקקים בפקק, ונבל בגיד.
 — יפה.
 — תיתי להם לאבותינו שהיו ידועי-שתי וכליהם יריקון.
 — חכם באחור. נשתה! — — —

על נעורותיו של גרגנטוא

מקצה שלוש שנים עד שנת חמש לחייו חנכו לגרגנטוא על פי דרך הנאותה במצות אביו, והיה מבלה עתותיו כמשפט הילדים במדינה, לאמור: שותה, סועד וישן; סועד, ישן ושותה; ישן, שותה וסועד.

כל היום כולו היה מחבק אשפתות, מכתים את אפו, משחיר פניו כשולי הקדירה, דש במנעליו, עורך ציד בזובובים, ותולה בעצמו בוקי סריקי. אף הוא היה סך את רגליו בתוך הסנדל, מסנף כתנתו, מוריד רירו על פי מידותיו, ורק לתוך המרק, ופושט ידו בביבין, תוקע לתוך הדות, ומתחכך בכותל. שיניו היה משלח בעצים ואבנים, נוטל ידיו ברוטב, מעלה מורג על ראשו, יושב על שני רכשים ועכוזו באדמה, לקול המון-גשם מתכסה שק רטוב, כורך פת בלחם, ולא היה בודק למוזנות. נושך היה בשיניו וקורא שלום, שותה מים מן הבאר וזורק בה אבן, עושה סימה עלי כסל, מתריז כלפי מעלה, מבקש לילך בין הטיפין, נוגד ברזל בקרתו, מעלה חמור בסולם, תולה הררים בשערה, לובש פני תם, מקיא מלמעלן וקלון מלמטה, קובע ביברו על פתחה של טרקלין, מפקיד את הגנב על פי המחותרת, סוגד לכל שועל בעידנו, רותם את השורים ופניהם לקרון, מושך את רוקו, תופס מרובה, אוכל את התבלין לפני התבשיל, מעלה עגלות וקרוניות בחור של מחט, תוקע חטמו בין אלפס וכיסויו, אוכל את הביכורות ומותיר לאחרים את הסייפות, מתפלל „מעריב“ בשחרית, אוכל כרוב ופולט חרוב, עומד להבחין בין חלב עזים שחורות ובין חלב עזים לבנות, מחזיר אפרוח לביצה, ממולל את המלול, טוען את רגליו ומפורן, תוהה על כל קנקן, מעולל בכרם בלי בעל-הכרם, מקנה דבר שלא בא לעולם, רואה הר כעכבר וכובר מים בנפה, פושט שתי אגנינות משיה אחת, מכה את האוכף ומתכוין לחמור, עושה אגרופו כעלי במכתש, חוגר — ומתהלל כמפתח, נוטל מן הים בפיו ומבקש לעשותו יבשה, זוכה בסוסים חינם ובודק בשינם, פותח בכד ומסיים בחבית, ממתיק את החרדל, ממלא את הבור מחוליתו, מקוה לארץ כי תוציא גלוסקאות וכלי מילת, עושה מעשה מאונס ומבקש שכר כמצוה, עושה ששים ושתים סעודות מחררה אחת, מחליף את חילק בבילק, ומדי בוקר היה שב על קיאו. גורי הכלבים אשר לאביו היו מלחכים פנכתו והוא ממחה בקערה עמהם. הוא נושך להם באזניהם, והם שורטים לו באפו; הוא מפיע בעכוזם, והם מלקקים פרצופו. —

כיצד באו טפסרים אחרים אל פיקרושול ובעצה נמהרת הביאוהו אל עברי פי פחת

ויהי אחר הדברים האלה ויבואו שלושה להתיצב על פיקרושול: הדוכס איש-הבאי, הרוזן לבית הפרצי, והקצין בן-טנף, ונשאו דברם לאמור:

„אדוננו, היום הזה נעשך למושל מפואר ואדיר כוח אשר לא קם כמוהו מימות אלכסנדר

מוקדון.“

— בסו ראשיכם, כסו — אמר פיקרושול.
 — רב תודות, אדוננו, (ענו ואמרו), רק אשר שומה עלינו לעשות עשינו. זאת העצה אשר בפינו.

„עזוב פה קצין וחבל אנשים עמו והיו לשמור את משמרת המקום הזה, כי חנת אשר ראינו אנו איתן המקום למדי מאשר חננו הטבע וגם מרוב המעוזים אשר הוקמו במצות פיד. חזית את צבאך שני ראשים, כיד חכמתך הטובה עליך. ופנה הראש האחד ונפל על גראנגוויי הלז ואנשיו. ובא עליהם פתאום והכה אותם שוק על ירך. שם תמצא כסף למכביר, כי הנבל הלזה הן עשה הון ועושר; אנו בשם נבל קראנו לו, כי אכן שליט אציל-רוח — כיסו ריק תמיד אין בו כל. רק הנבל להון נבהל.

„הראש השני יפנה בינתיים דרך אוניס, סנטונג, אנגומיס וגסקוניה ונסע לפריגו, מדוק ואלן. ולכדו ערים וטירות ומצודות ולא יעמוד איש בפניהם בביון, בסן-ז'אן-דה-לוק ופונטרביה תצוד את כל אניות השיט, וירדת בהן חתור ונסוע בואכה גליץ ופורטוגל, ושדדת את כל הערים השוכנות לחוף הים עד אוליסבון, ושם יימצא לך צידה לרוב ככל אשר יירדש לכושב. חזיו ורעם, אספמיה הכנע תכנע, כי על כן חבר אוילים כולה! ועברתם משם במצר סיבילה, והקימותם שם עמודים שנים וגדלה תפארתם מתפארת עמודי הרקוליס, והיו לזכר עולם לשמך הגדול; ומן הוא והלאה — הים הפיקרושולי ייקרא למצר. וחזיתם בים הפיקרושולי והנה ברברוס לקראתכם, והיה לכם לעבד...”

— ואני (אמר פיקרושול) אט אליו חסד.

— כן דברת (אמרו ההמה), אפס כי תחילה יקום ויטבל עצמו. ובאתם אז על ממלכות טוניס, היפ, ארגיר, בון, קורון, ופשטתם על כל ברבריה. ועברתם משם ונפלו בידכם מיוקה, מינורקה, סרדיניה, קורסיקה, וכל יתר האיים אשר בים הליגוסטי והבליארי. ופניתם וחתרתם שמאלה ונתתם חתיתכם על גליה הנרבונית, ועל פרובנס, ואלוברוגיה, וגינואה, ופלורנץ, ולוקה, — ויהינא אלהים בעזרין, רומא! האדון האפיפיור המסכן — נפשו יוצאת כבר מרוב פחד.

— על דברתי, (אמר פיקרושול), לא עוד אוסיף לנשק קצה סנדלו.

— והיתה איטליה לכם למס עובד, והנה גם ניאפולי, וקלבריה ואפוליה, וסיקיליה כנתונות בכף, ואף מאלטה עמהן. אדיר חפצי כי האבירים הנאים ההמה, יוצאי רודוס, ינסו לקום בפניכם למען נראה במו עינינו עת רגליהם תלכנה מים!

— בחפץ לב אקומה, (אמר פיקרושול), ועליתי גם על לורית.

— לא כי, לא כי, (אמרו ההמה), זה המעשה ייעשה בשוכך מן הדרך. ועלינו משם ולכדנו את קנדיה, ואת קפריסין, את רודוס, ואיי קיקלדה, ונפלנו על מוריאנה. וכבר היא בידינו. קדוש במרום, עמוד אלוה לירושלים, כי השלטון לא יערך לך בכוחו!

— אם כן, (אמר פיקרושול), אקום ואבנה את היכל שלמה.

— טרם באה העת! (אמרו ההמה), חכה מעט. אל תבהל על מעשיך. הידעת את אשר אמר אוקטבינוס אבגוסטוס? Festina lente (החפו לאט). מן הנכון הוא, כי תקח תחילה את קדמת אסיה, את קריה, ואת ליקיה, את פמפילה, ואת קיליקיה, את לידיה, ואת פריגיה, את מיסיה, את בתיניה, את קרסיה, את אדליה, ואת סמגריה, ואת קטמון, ואת לוגה, ואת סבסטיה, עד בואכה הפרת.

— האם ראה נראה את בבל ואת הר סיני? — (שאל פיקרושול).

— אין שחר לדבר לעת כזאת. המעט מאתנו הלאות נפשנו בהיותנו חוצים בים החירקני ועוברים ברכב על פני ארמניות שתיים ומדינות ערב שלוש?

— על דברתי! (אמר פיקרושול) בינתנו נסתרה! הה, מסכנים!

— מה הדבר? — שאלו ההמה.

— וכי מה נשתה במדברות האלה? הן אמרו האומרים כי יוליאנוס אבגוסטוס מת שם

— בצמא הוא וכל חילו עמו? —

כיצד חוקר פאנורג' את אבא־אשמאי ואינו זוכה אלא לתשובות של הברה אחת

- מאז נכנסנו לא היה פאנורג' עושה דבר אלא בוחן ובודק את בוביתם של אשמאים נהדרים אלו. עמד ומשך בשרוולו של אחד מהם, צנום כשד מעושן ושאלו:
- „אבא אשמאי, גשמאי, אשמאיון, היכן הנקבה?" והלה ענה: „כאן".
- פ. „הרבות הן אצלכם?" א. „מעט".
- פ. „כמה הן למנין?" א. „כ"ף".
- פ. „ובכמה הייתם רוצים?" א. „קר"ף".
- פ. „היכן אתם מצפינים אותן?" א. „שם".
- פ. „סבורני כי לא כולן בנות גיל אחד; מהו אופן גזרתן?" א. „דק".
- פ. „גון פניהן?" א. „צח".
- פ. „מראה שערותיהן?" א. „הוד".
- פ. „רעיניהן מה?" א. „שחור".
- פ. „ומה הגבין שעל עינין?" א. „עז".
- פ. „מה סבר ארשת להן?" א. „גיל".
- פ. „ומבט עיניהן?" א. „ער".
- פ. „והילוך רגלן מה?" א. „קל".
- פ. „וגבן מה?" א. „נזי".
- פ. „טבעות שעל אצבעותיהן מה הן עשויות?" א. „פז".
- פ. „ומה אתם נוהגים להלבישן?" א. „בד".
- פ. „מה הבד הזה?" א. „רך".
- פ. „מה צבען?" א. „דם".
- פ. „וצבע תחרתן מה?" א. „ים".
- פ. „ומנעליהן מה הם עשויים?" א. „עור".
- פ. „ומה עוד נמצא בלבושן?" א. „סחי".
- פ. „וכיצד הן מהלכות?" א. „חיש".
- „ועתה נעבור אל בית־המבשל" (אמר פאנורג'), „כוונתי לבית־המבשל של הנקבות. ונבדוק הכל בלא חפזון. מה יש שם בבית־המבשל?" א. „אש".
- פ. „במה אתם מסיקים?" א. „עץ".
- פ. „ואותו עץ מה הוא?" א. „מק".
- פ. „איזה מין עץ?" א. „אוג".
- פ. „ובמה אתם מבעירים אש?" א. „קוק".
- פ. „ובכירה?" א. „ער".
- פ. „ובמה תחממו את החדר?" א. „ברוש".
- פ. „אותן הבריות לפי רוחי הן; כיצד אתם מפרנסים אותן?" א. „טוב".
- פ. „מה הן אוכלות?" א. „פת".
- פ. „איזו פת?" א. „בג".
- פ. „ומה עוד?" א. „שאָר".
- פ. „איזה שאר?" א. „צלי".
- פ. „כלום אינן אוכלות מרק?" א. „לא".
- פ. „ומיני תרגימה?" א. „רוב".
- פ. „נאה. וכי אינן אוכלות דגים?" א. „כן".
- פ. „כיצד יוגש להן הדג?" א. „קר".
- פ. „וגם ביצים?" א. „הן".
- פ. „ומאכל הביצה מהו?" א. „חם".
- פ. „וזהו כל סעודתן?" א. „לא".